

กัญญา มัทธูระ

“ฮะจิ” หนึ่งในดอกหญ้า 7 ประเภท ประจำฤดูใบไม้ร่วง

- 1
- 2
- 3

1. ดอกฮะจิ หน้าศาลาลัยมีเสื่อหรือดอกถั่ว
2. เวลาบานเต็มกิ่ง จะย้อยลงมาด้านล่าง ดูแปลกตาดี
3. ที่หน้าประตูหลังเข้าไปที่วัด Tokoin

คช, ฮะจิ, ชุซูกิ, นะเตะชิโกะ, โอะมินะเอะชิ, ฟุจิบะกะมะ, คิเคียว คือ “ดอกหญ้า 7 ประเภทประจำฤดูใบไม้ร่วง” ที่เรียกกันในภาษาญี่ปุ่นว่า “อะกิโนะ นะนะคุชะ” (秋の七草) และในดอกหญ้าทั้ง 7 ประเภทนี้ ฮะจิ นับเป็นดอกไม้ที่เด่นที่สุดก็ว่าได้

ตัวหนังสือคันจิของต้นฮะจิที่ใช้ว่า 「萩」 หรือ “หญ้าฤดูใบไม้ร่วง” นั้นเป็นตัวหนังสือคันจินที่คนญี่ปุ่นมาคิดขึ้นทีหลัง ว่ากันว่าก่อนหน้านั้นชื่อฮะจิมาจากคำว่า 「生(は)え芽(き)」 หรือ “ตาที่งอกออกมา” โดยทุกๆ ปีต้นฮะจิจะมีตาใหม่งอกออกมา และค่อยๆ โตเป็นกิ่งงอกดอกในฤดูใบไม้ร่วง หลังจากนั้นกิ่งเก่าๆ ก็จะแห้งโรยไปในฤดูหนาว ต้นจะอยู่ทนทานข้ามฤดูได้

มาถึงตรงนี้ หลายคนอาจสงสัยว่า “ไหนว่าฮะจิเป็นหนึ่งในหญ้าเจ็ดประเภทไม่ใช่หรือ?” จริงๆ แล้วฮะจิไม่ใช่ต้นหญ้า แต่เป็นต้นไม้พุ่มเตี้ยๆ พลับใบ สูงราว 1.5-2 เมตร มีต้นกำเนิดในจีนญี่ปุ่นเกาหลี

ดอกเล็กๆ เหมือนผีเสื้อหรือดอกถั่ว ขนาดราว 1-2 เซนติเมตร ในญี่ปุ่นพบเห็นได้ทั่วไปทั้งตามไหล่เขา และตามท้องทุ่ง ปกติจะเริ่มออกดอกราวเดือนมิถุนายนถึงกันยายนหรือตุลาคมแล้วแต่ภูมิภาค พันธุ์ที่ดอกสีออกแดงอมม่วงคือ “พันธุ์ยะมะฮะจิ” ดอกสีออกแดงอมม่วงแต่บานเต็มกิ่งย้อยลงมาสวยงามคือ “พันธุ์มิยะจินะฮะจิ” พบเป็นครั้งแรกที่เมืองเซนไดจังหวัดมิยะจิทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนานๆ จะพบแบบดอกสีขาวหรือ “ชิระฮะจิ” บ้าง

ผู้คนในสมัยโบราณได้จัดดอกฮะจิเป็นดอกหญ้า และยังถือเป็นดอกไม้ที่งดงามน่าชมที่สุดในฤดูใบไม้ร่วงอีกด้วย เห็นได้จาก “หนังสือรวมบทเพลงมันโยชู” จะพบเพลงสั้นที่มีชื่อของดอกฮะจิถึง 142 เพลงจากจำนวนดอกไม้ทั้งสิ้น 160 ประเภท นับเป็นดอกไม้ที่ปรากฏในเนื้อเพลงโบราณมากที่สุด

“มันโยชู” เล่มที่ 10 เพลงที่ 2103 (ไม่ปรากฏชื่อผู้ประพันธ์)
 “อะกิคะเซะ วะ ชุซูกิ นารินู อูมะ นะเมะเตะ อิชะ โนะ นิยุคะนะ ฮะจิ โนะ ฮะนะ มินิ”

「秋風は 涼くなりぬ馬並めて いざ野に行かな 萩の花見に」
 ความหมาย – ลมเย็นๆ ในฤดูใบไม้ร่วงโชยมาแล้ว ไปจัดเรียงม้า ออกไปชมดอกฮะจิดีกว่า

“มันโยชู” เล่มที่ 8 เพลงที่ 1579 (ประพันธ์โดย อะยะโนะอุมะคะฮิ)

“อะสะ โทะ อะคะเตะะ โมะโยะ โมะคุ โทะกิ นิ ชิระซุชิ โนะ โอะคะคะรุ อะกิ สะจิ มิอะะซุชิ โมะ โทะ นะ”

朝戸(あさと)開けて、物(もの)思(も)ふ時に、白露(しろつゆ)の、置ける秋萩(あきはぎ)、見えつもとな

ความหมาย – เปิดประตูออกมายามเช้า ใจยังวนเวียนคิดอะไร อยู่ พลับพลึงไปเห็นดอกอะสะจิน้ำค้างขาวๆในฤดูใบไม้ร่วง

“มันโยชู” เล่มที่ 10 เพลงที่ 2014 (ประพันธ์โดยคะคิโนะโมะ โตะ โนะ ฮิมิมะโระ)

“วะระ มะจิชิ อะกิ สะจิ ชะคินุ อิมะคะนิ โมะ นิโอยอิ นิ ยุคะนะ โอะ จิคะตะ ฮิโตะ นิ”

我(わ)が待ちし、秋萩(あきはぎ)咲きぬ、今(いま)にも、にほひに行(い)かな、彼(かの)方(かた)人(ひと)を(を)ちかた(かた)と(と)に

ความหมาย – และแล้วดอกอะสะจินฤดูใบไม้ร่วงที่ฉันเฝ้าคอย ก็แย้มบาน อยากรีบไปหาเธอที่ไกลโพ้นเร็วๆ

ผู้ที่ชื่นชอบดอกไม้ และใฝ่หาความรู้มาเผยแพร่ทั้งทางหนังสือ และทางอินเทอร์เน็ตลงความเห็นไว้ว่า **“สำหรับคนรักดอกไม้ หากเขา หรือเธอคนใดมองว่าอะสะจินเป็นเพียงดอกหญ้าไม่น่าใส่ใจนัก ย่อมหมายความว่าเขาหรือเธอคนนั้นไม่ได้รักดอกไม้จริง”** ดอกอะสะจินไม่ได้โดดเด่น ออกจะไม่แสดงตัวตนเลยก็ว่าได้ แต่ดอกเล็กๆ คู่อ่อนช้อยสี แดงอมม่วงที่บานสะพรั่งจนกิ่งย้อยลงมาติดพื้นดินนั้น นอกจากจะคู่อ่อนน้อมถ่อมตนแล้ว ยังแข็งแกร่งทนทานทั้งต่อความหนาว และลมร้อนได้อย่างดี และคงด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ผู้คนสมัย

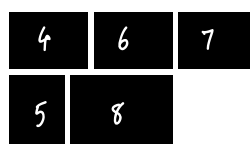
โบราณเลื่อมดอกอะสะจินี้แต่งเป็นเพลงสั้นบรรยายความในใจของตนเอง และที่น่าแปลกใจคือชื่อของดอกอะสะจินั้น “หนังสือรวมบทเพลงมันโยชู” นี้พบมากในเล่มที่ 8 และ 10 ซึ่งผู้ประพันธ์มีทั้งราชวงศ์ ชุนนาง ไปจนถึงผู้คนที่ไม่ปรากฏนาม หรือเท่ากับว่าอะสะจินี้เป็นดอกไม้ที่ไม่ว่าผู้ลากมาดีหรือชาวไร่ชาวนาต่างก็ชื่นชอบกันทั้งนั้น

นอกจากในบทเพลงที่ว่านี้แล้ว คนโบราณยังใช้ประโยชน์ของ อะสะจินหลาย ดอกเอาไปทำเป็นเทมปุระหรือโอะฮิตะชิ (ลวกน้ำร้อน ราดด้วยโชยุ) ทานได้ โบอะสะจิน้ำไว้เลี้ยงโค กิ่งแห้งเอาไปทำไม้กวาด ว่ากันว่าคนจีนนำเอาตาอ่อนๆ ตากแห้งของต้นอะสะจินี้ไปทำเป็นน้ำชาดื่มบำรุงร่างกายอีกด้วย

แม้วันเวลาจะผ่านมามากหลายร้อยหลายพันปีก็ตาม ผู้คนก็ยัง สัมผัสกับการเปลี่ยนฤดูกาลได้จากดอกไม้หรือต้นหญ้ารอบตัวอยู่ไม่ เปลี่ยนแปลง ปีนี้แดดแรง อุณหภูมิสูงติดต่อกันหลายต่อหลายวันในเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา แต่ในที่สุดดอกอะสะจินี้ก็เริ่มบานบ่งบอกการมาเยือนของฤดูใบไม้ร่วงทุกหย่อมหญ้า ถึงแม้รูปลักษณะ และสีมันจะไม่โดดเด่นเหมือนดอกไม้มานานาพันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศหรือดอกไม้ที่มารับการแปลงพันธุ์ใหม่ๆ ช่วงนี้ก็ตาม แต่อะสะจินี้ยังเป็นดอกไม้ทนทานคู่อ่อนน้อมถ่อมตนในสายตาของคนที่ญี่ปุ่นจำนวนมาก อยู่เช่นเดิม

สถานที่ชมดอกอะสะจินิในภูมิภาคคันไซ

1. วัด Tokoin เมืองโทะโยะนะกะ โอซากา ขึ้นชื่อว่าเป็น **“วัด ดอกอะสะจินิ”** (Hagi no Tera) มีประวัติมากกว่า 1,200 ปี ถึงแม้บริเวณวัด

4. สีแดงอมม่วงเป็นสีที่พบมากที่สุด
5. หากไม่ใฝ่ที่ทางวัดเอามาใช้กันแดดในสวน เวลาแสงแดดส่องลงมาเกิดเป็นเงาดงาม
6. ในลานไม้กว้างนักของวัด Tokoin มีสวนด้านในซึ่งหอมล้อมไปด้วยต้นอะสะจินสูงกว่า 3 เมตร
7. พระพุทธรูปหินด้านในสวน ต้นอะสะจินใหญ่หอมล้อมทำให้อุ่นรมรื่นแม้ในวันแดดแรง
8. อะสะจิน้ำขาวเพิ่งเริ่มบาน ทางวัดทำหิ้งให้ใต้

9	10
11	12
13	

- 9. วิหารของวัดร่มรื่นไปด้วยต้น สะงิ
- 10. ดอกคิเคียวสีม่วงอ่อน หนึ่งในดอกหญ้า 7 ประเภทประจำฤดูใบไม้ร่วง
- 11. บรรยากาศเงียบๆ ในวัด Tokoin ก่อนเทศกาลชมดอกสะงิจะเริ่มขึ้น
- 12. ต้นที่ดอกบานเต็มที่จะได้ลงมาติดพื้นดิน
- 13. หญ้าซุซุกิ หนึ่งในดอกหญ้า 7 ประเภทในฤดูใบไม้ร่วงของญี่ปุ่น

จะไม่กว้างขวางนัก แต่ก็เต็มไปด้วยต้นสะงินานาพันธุ์ ช่วงเดือนกันยายนจะมีเทศกาลชมดอกสะงิเป็นประจำทุกปี เดินราว 4 นาทีจากสถานี Sone/Hankyu Takarazuka Line

2. วัด Jourinji เกียวโต ขึ้นชื่อว่าเป็น "วัดดอกสะงิ" (Hagi no Tera) เช่นกัน ว่ากันว่าดินในลานวัดเป็นดินทรายเหมาะกับการเจริญพันธุ์ของต้นสะงิมาก ทุกวันผู้สูงอายุในเดือนกันยายนจะมีพิธีรำลึกถึงดอกสะงิที่วัด เดินราว 3 นาทีจากสถานี Demachiyana/Keihan Line

3. วัด Gankoji จังหวัดนารา เป็นส่วนหนึ่งของอุทยานประวัติศาสตร์ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกของญี่ปุ่น เป็นวัดเงียบๆ ไม่พลุกพล่านเหมือนวัดในบริเวณใกล้เคียง เดินราว 10 นาทีจากสถานี Nara/Kintetsu Nara Line